

Wawer

Aktywność

Zielona dzielnica

Rodzinny Wawer

Dialog z mieszkańcami

3 lata kadencji

Jak na lepsze zmienia się Wawer

Minęły trzy lata kadencji obecnych władz samorządowych. O tym jakie były priorytety i jak zostały zrealizowane, mówi burmistrz, Norbert Szczepański. Przedstawiamy najważniejsze dokonania nie tylko minionego roku, ale także dwóch poprzednich lat, aby pokazać, jak zmienia się Wawer w sferze infrastruktury, kultury, sportu i rekreacji, oświaty itp. >>2-5

W TYM NUMERZE

STR. 7 Nasza dzielnica znajduje się w obszarze dotkniętym przypadkami wścieklizny. A ponieważ jesteśmy dzielnicą o dużych połaciach leśnych, zagrożenie jest u nas większe niż gdzie indziej. Właściciele zwierząt przekonujemy, że szczepienie psów to obowiązek i piszemy o objawach tej choroby.	STR. 8 Przewodniczący Rady Dzielnicy Michał Żebrowski pisze na naszych łamach jak funkcjonował wawerski samorząd w trudnych pandemicznych czasach. Podaje informacje o wykonanych i nowych inwestycjach, konkludując, że sprawy ważne dla mieszkańców idą w dobrym kierunku.	STR. 8 Z każdym rokiem powiększa się w Wawrze liczba wolontariuszy. Ich działania były w minionym roku bardzo potrzebne z uwagi na przepisy ograniczające ludzi w wielu aspektach życia. Pomagali osobom starszym w robieniu zakupów, sprząтали lasy. A na koniec mieli Podwórkową Gwiazdkę.	STR. 12 Już niewiele dni pozostało na składanie projektów do Budżetu Obywatelskiego 2023 r. Ostateczny termin to 25 stycznia br. Na realizację społecznych pomysłów zmieniających Wawer i Warszawę mamy w dzielnicy nieco ponad 3 mln zł. Warto urzeczywistnić swoje projekty w ramach Budżetu Obywatelskiego.
---	--	--	--

SAMORZĄD

Stawiamy na dialog i współtworzenie dzielnicy z mieszkańcami

Z burmistrzem Norbertem Szczepańskim rozmawia Przemysław Skoczek.

W działaniach Urzędu Dzielnicy Wawer najważniejsze filary to: edukacja, aktywność, zielona dzielnica, czyste powietrze i przyjazny urząd. To priorytety, które sprawiają, że ludziom dobrze się tu mieszka, ale nadal istnieje sporo zaległości infrastrukturalnych i nad nimi urząd także intensywnie pracuje.

– **To były trudne trzy lata?**

– Samorząd w Polsce przechodzi kryzys najpoważniejszy od wielu lat. Ma to związek ze zmianami w finansach publicznych wpływających na zmniejszenie budżetów w samorządach. Przez pierwsze dwa lata kadencji nie mieliśmy żadnych dodatkowych środków inwestycyjnych. Taka sytuacja jeszcze nigdy nie miała miejsca, a do tego wybuchła pandemia. Mimo tych przeciwności udało się wiele zrobić. Musieliśmy tylko przeformułować nasze cele i działania.

– **Jakie ważne inwestycje zostały zrealizowane?**

– Jest kilka kluczowych inwestycji. Jedną z nich było ukończenie budowy zespołu szkolno-przedшкольного przy ul. Cyklamienów. To placówka bardzo potrzebna, nowoczesna, świetnie wyposażona i dostosowana do obecnych wymogów. Rozbudowaliśmy w ciągu ostatnich lat trzy szkoły podstawowe, minimalizując dwuzmianowość w wawerskich szkołach. Niebawem rusza projekt kolejnej szkoły i przedszkola.

Tragedia, do której doszło przed kilku laty w jednej z wawerskich szkół, sprawiła, że postanowiliśmy jeszcze bardziej poprawić bezpieczeństwo dzieci. Zainwestowaliśmy nie tylko w monitoring, ale również wykonaliśmy wraz z policją i strażą miejską audyt bezpieczeństwa wokół nich i zostały zrobione korekty

przebieg dla pieszych, poprawiliśmy organizację ruchu, zamontowaliśmy lepsze oświetlenie ulic, a także podjęliśmy współpracę z Fundacją Instytut Edukacji Pozytywnej, która dba o zdrowie psychiczne uczniów przy współpracy z nauczycielami, a także organizując warsztaty dla rodziców. W każdej szkole została zaaranżowana strefa relaksu dla uczniów. Zdobyliśmy za nie dwie nagrody w konkursach na przestrzenie szkolne.

– **Czym więc wyróżnia się wawerska oświata?**

– Realizując wszystkie zadania, zastanowiliśmy się, jak powinna wyglądać szkoła przyszłości. Owocem tych rozważań jest kilka uruchomionych projektów. Jeden z nich to Inteligentna Matematyka przygotowany przez Politechnikę Warszawską. Rewelacyjny system, oparty na sztucznej inteligencji i algorytmach, który uczy matematyki w ten sposób, że pozwala dziecku samodzielnie poprawiać swoje błędy. Jest bardzo skuteczny, bada zmęczenie dziecka. Kolejny duży program to Edu Warszawa związany z informatyzacją naszych szkół. I znów jako pierwsza dzielnica mieliśmy we wszystkich szkołach pełen pakiet usług i sprzęt oraz przeszkolonych nauczycieli. Oczywiście wciąż wiele jest do zrobienia, przede wszystkim w przestawieniu mentalności uczniów i personelu szkolnego na funkcjonowanie w przestrzeni wirtualnej. Testujemy też, jak będzie się sprawdzał program związany z robotyką. Na razie wdrożyliśmy go pilotażowo w jednej ze szkół i czekamy na efekty.

– **Kolejne filary to zielona dzielnica i czyste powietrze.**

– Jesteśmy najbardziej zieloną dzielnicą Warszawy, mamy piękne

las, Mazowiecki Park Krajobrazowy, zielony brzeg Wisły. A jednak z przeprowadzonych badań wynika, że brakuje zieleni tzw. urządzonej, a więc skwerów, parków. Robimy więc koncepcję terenów zielonych, która po analizach wskaże nam, gdzie warto takie zieleńce tworzyć. Ponadto rozpoczęliśmy realizację miniskwerów i zieleni przyulicznej, m.in. przy przystankach.

Zaawansowana jest wymiana kopciuchów w budynkach komunalnych. Już ponad 70 proc. zostało wymienionych na bezemisyjne źródła ciepła. W tym roku projekt wymiany kopciuchów zostanie w całości zrealizowany. Zrobiliśmy dużą analizę tego, które budynki powinniśmy wyłączyć w ciągu najbliższych pięciu czy 10 lat, a które w dłuższej perspektywie. To oznacza, że stawiamy na nowe budownictwo. Powstają nowe mieszkania komunalne, ale nawiązaliśmy także współpracę z TBS i pokazujemy ludziom, że mieszkania komunalne czy socjalne to nie jest jedyne wyjście z sytuacji, że jest jeszcze coś takiego jak TBS i tam także mamy już mieszkania komunalne. To rozwiązanie promujemy. W zakresie odnawialnych źródeł energii utworzyliśmy w ub. roku wirtualną elektrownię, która pokazuje oszczędności uzyskane z zastosowania paneli fotowoltaicznych, zainstalowanych na budynkach użyteczności publicznej w Wawrze.

– **Czym jest „standard warszawski”?**

– To hasło mające związek z wyzwaniem, które stoją przed nami jako dzielnicy obrzeżnej. Chodzi przede wszystkim o brak

kanalizacji, dobrych dróg i odwodnień. Chcemy osiągnąć standard miejski – standard warszawski. Do końca kadencji zrealizujemy program utwardzenia wszystkich dróg, które są w zarządzie dzielnicy i mają uregulowany stan prawny.

Pracujemy również nad kompleksowym planem budowy dróg z chodnikami, ścieżkami rowerowymi i odwodnieniem. Powstają nowe ronda. To jest podstawowa infrastruktura, którą trzeba realizować. Regularnie współpracujemy z MPWiK, włączając działania związane z budową kanalizacji i wodociągów do prowadzonych przez nas inwestycji, a także zapewniając całkowite wsparcie urzędu dzielnicy w działaniach, które podejmuje bezpośrednio MPWiK.

– **Wawer stawia bardzo na rodzinę i aktywność.**

– Tak, ale na aktywność nie tylko sportową i rekreację, ale też kulturalną. Inwestycją, która z pewnością odmieni oblicze Wawra, jest Park Aktywności Rodzinnej, który będzie miejscem szczególnym. Nie chcieliśmy by był to podrasowany plac zabaw albo park rozrywki. Przyjęliśmy więc inny model. Powołaliśmy zespół specjalistów, który badał potrzeby mieszkańców i wypracował rozwiązania na jak najlepszą przestrzeń aktywności z atrakcjami dla rodziny. Centralnym miejscem będzie HUB gier, gdzie będzie można wypożyczyć gry, sprzęt sportowy, wyruszyć na grę terenową. W planach są także:

tor wrotkowo-łyżwiarski, ścieżka spacerowa wśród drzew, psi plac zabaw, strefa biwakowa, przestrzeń audiowizualna oraz górująca nad tym wszystkim wieża widokowa. Chcemy by było to miejsce integrujące ludzi i międzypokoleniowe. Koncepcja jest autorska i na pewno niełatwa w realizacji, ale najważniejsze za nami. Teraz musi zostać przełożona na konkretny projekt, a potem na budowę. Park Aktywności Rodzinnej planujemy otworzyć w 2023 roku.

– W wawerskiej kulturze, mimo pandemii, także jest spore ożywienie.

– Chcemy by wszyscy mieli dostęp do kultury, dlatego oprócz budowy takich kompleksów jak Kulturoteka w Falenicy czy Radości inwestujemy też w nowoczesne rozwiązania, takie jak samoobsługowe stanowiska do wypożyczenia książek czy książkomaty i wrzutnie, z których można korzystać całą dobę. To się bardzo sprawdza w czasie COVID-u.

Wawerskie Centrum Kultury z kolei bardzo szybko się przestało na działania online. W czasie pandemii idealnie sprawdzają się sceny plenerowe, mamy takie dwie, w Falenicy i Radości. W sezonie co tydzień odbywają się tam koncerty albo spektakle. Jesteśmy też dumni z Plaży Romantycznej, która jest idealnym miejscem do odpoczynku i rekreacji.

Staramy się też namawiać mieszkańców do większej aktywności przy tworzeniu lokalnych inicjatyw. Mamy budżet obywatelski, ale najprostszym rozwiązaniem są inicjatywy lokalne.

Gorąco zachęcamy do ich podejmowania, a my jako urząd staramy się pomagać w ich finansowaniu i organizacji. Warunkiem jest społeczny wkład w taką inicjatywę, zaangażowanie ludzi. Organizujemy warsztaty i spotkania inspirujące mieszkańców, pokazując narzędzia, pomagamy tworzyć projekty. Przy własnych przedsięwzięciach prowadzimy konsultacje, słuchamy opinii mieszkańców, by to co tworzymy, odpowiadało ich potrzebom. Krótko mówiąc, stawiamy na dialog i współtworzenie dzielnicy wraz z jej mieszkańcami.

OŚWIATA

Poprawiły się warunki nauczania

Rozbudowująca się dzielnica i uwarunkowania demograficzne w ostatnich latach spowodowały, że w niektórych szkołach nauka odbywała się na zmiany. Problemy z tym związane zostały w ciągu trzech lat obecnej kadencji rozwiązane dzięki zrealizowaniu kilku ważnych inwestycji. Pochłonęły one 54 mln zł.

Największą było dokończenie budowy zespołu szkolno-przedszkolnego przy ul. Cyklamenuw w Nadwiślu. Placówka ta, obliczona na przyjęcie 750 uczniów, w znacznym stopniu odciążała Szkoły Podstawowe nr 109 w Zerzeniu oraz nr 204 w Radości. Kosztem 31 mln zł

powstał nowoczesny obiekt z przestronnymi salami lekcyjnymi, wygodnymi kolorowymi szerokimi korytarzami zapewniającymi uczniom większe bezpieczeństwo niż w starszych budynkach oświatowych. Uczniowie SP nr 404 korzystają ze stref wypoczynku i mediateki, w gmachu mieści się ponadto filia Wawerskiego Centrum Kultury, której tak w tym rozwijającym się osiedlu wyraźnie brakowało.

To niejedyna oświatowa inwestycja ostatnich lat. Rozbudowana została Szkoła Podstawowa nr 124 przy ul. Bartoszyckiej w Falenicy, w której powstało aż osiem nowych oddziałów (koszt to 7 mln zł).

Nowe skrzydło zyskała też SP nr 218 w Aninie, co pozwoliło zlikwidować uciążliwą dwuzmianowość zajęć.

Dzielnica dba o różne udogodnienia dla dzieci i młodzieży. Przy niektórych wawerskich szkołach pojawiły się stacje ładowania urządzeń elektronicznych, stojaki na rowery i chroniące je wiaty. W 13 placówkach oświatowych dzielnicy stworzone zostały strefy relaksu, wykorzystywane do odpoczynku i wyciszenia się. Wiele zrobiono dla poprawy bezpieczeństwa na zewnątrz – doświetlone zostały przejścia dla pieszych w pobliżu szkół, zmodernizowane zostały szkolne monitoringi. Szkoły realizują też ważne projekty edukacyjne, np. „Edukacja ku przyszłości”. Wiele uwagi poświęcono w tej kadencji samorządowej zdrowiu psychicznemu dzieci i młodzieży. Programami w tym zakresie objęto ponad 4 tys. uczniów, a współuczestniczyło w ich realizacji prawie 1400 nauczycieli oraz wielu rodziców.

Proces poprawy warunków nauczania jeszcze się nie skończył. W planach na najbliższy okres jest budowa nowej szkoły oraz przedszkola.

Powiększenie SP nr 124 o nowe skrzydło poprawiło warunki nauki w Falenicy

Fot. am

SPOŁECZNE

Wspieramy potrzebujących w pandemii

Trzy lata temu, gdy rozpoczynała się nowa kadencja samorządowa, nikt nie myślał, że może pojawić się COVID-19, który będzie miał taki wpływ na życie mieszkańców.

Gdy koronawirus dał o sobie znać, trzeba było zmienić swoje życie, a także programy adresowane do grup społecznych najbardziej narażonych na zachorowanie. Zmieniła się organizacja pracy Ośrodka Pomocy Społecznej w kontaktach z podopiecznymi, zwiększyło się zaangażowanie wolontariuszy tak, aby najbardziej potrzebujący byli zaopatrzeni w żywność czy leki. Zmieniła się na zdalną organizacja zajęć oferowanych przez pięć placówek Klubu Seniora. W odpowiedzi na społeczne zapotrzebowanie przy OSP

powstał Wawerski Ośrodek Wsparcia, świadczący m.in. pomoc psychologiczną, jakże ważną w czasie wymuszonej pandemią izolacji (jak podliczono, z jego usług skorzystało prawie tysiąc osób). Do uboższych rodzin trafiły paczki żywnościowe, przybyły jadłodzielnie.

Pandemia uświadomiła jak ważną sprawą jest wsparcie psychologiczne. To właśnie w tym czasie powstało w Wawrze Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży, ostatnio przeniesione z Marysina Wawerskiego do nowej siedziby przy ul. Błękitnej. W styczniu rusza także Nowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży, na którego budowę uzyskano niemal 15 mln zł z UE.

Wawerski Uniwersytet III Wieku jako jedyny w Warszawie, co warte jest podkreślenia, nie zawiesił swojej działalności. Po prostu w czasie przymusowej izolacji społecznej zaoferował seniorom – słuchaczom zajęcia online – wykłady, naukę języków obcych.

Jedną z najważniejszych inwestycji jest przed nami. Kosztem ok. 28 mln zł powstanie w Wawrze Centrum Aktywności Międzypokoleniowej, które planowane jest między ulicami Mrówczą i Patriotów. Zespół budynków pomieści m.in. żłobek, dom dziennego pobytu dla seniorów, ośrodek wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i autyzmem.

EKOLOGIA

Nieustannie walczymy o czyste powietrze

Wawer kojarzy się jako zielona dzielnica z uwagi na duże leśne tereny. Nie jest jednak wolna od smogu. Są jednak podejmowane konkretne działania, aby ten stan rzeczy się poprawił.

Konsekwentnie realizowany jest program zamiany zatrujących powietrze kopciuchów ekologicznymi źródłami ciepła w zasobach komunalnych. Montuje się w budynkach podlegających Zakładowi Gospodarowania Nieruchomościami piece spełniające obowiązujące normy oraz klimatyzacje i pompy ciepła. Wykonano to już w 77 proc. zasobów ZGN, wydając na ten cel ok. 7,5 mln zł. Ostatnie kopciuchy w zasobach komunalnych znikną w tym roku. To przykład dla prywatnych właścicieli posesji, których do podobnych inwestycji zachęcają też specjalne kampanie informacyjne.

Propagowane jest montowanie z rządowymi i gminnymi dopłatami, paneli fotowoltaicznych przyczyniających się do wydatnego zmniejszenia emisji dwutlenku węgla. I w tym przypadku przykład dają wawerskie

władze samorządowe. Na kilkunastu budynkach użyteczności publicznej, szkołach i domach komunalnych zamontowane zostały zestawy paneli fotowoltaicznych. Na instalacje odnawialnych źródeł energii na budynkach urzędu i jednostek podległych wydano 2,5 mln zł. Jaki jest efekt ich działania można zobaczyć na bieżąco – wyniki są podawane na panelu informacyjnym, tzw. wirtualnej elektrowni, umieszczonym na budynku WCK w Międzyzlesiu. Do podłączania się do niej zachęceni są inni użytkownicy instalacji fotowoltaicznych.

Nowoczesne rozwiązania ekologiczne są stosowane w nowoczesnym budownictwie komunalnym, czego przykładem jest ośmiolokalowy budynek przy ul. Bambusowej. Wreszcie, jak na zieloną dzielnicę przystało, przeprowadzona została inwentaryzacja 10 tys. drzew

Budynek komunalny przy ul. Patriotów wyposażony jest w pompę ciepła

drogowych, sadzone są nowe, m.in. przy ul. Kadetów, na terenie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Opracowane zostało nowoczesne rozwiązanie otoczenia SP nr 195 w Marysinie Wawerskim, gdzie dzięki pieniądzą z funduszy norweskich powstanie m.in. deszczowy ogród.

ŁUKASZ JEZIORSKI,
zastępca burmistrza:
– Konsekwentnie realizujemy program wymiany kopciuchów na ekologiczne źródła ciepła. W tym roku zabezpieczyliśmy środki finansowe na modernizację wszystkich pozaklasowych pieców komunalnych, choć niepokojąco brzmia zapowiedzi Polskiej Spółki Gazowej o braku środków na nowe sieci i przyłącza gazowe. Nasze działania rozszerzamy również o montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej, takich jak urząd, Wawerskie Centrum Kultury, szkoły czy budynki komunalne.

SPORT, REKREACJA

Wciąż inwestujemy w rozwój kultury fizycznej i rekreację

Z każdym rokiem przybywa miejsc do uprawiania sportu i wypoczynku. Wawer oferuje wspaniałe warunki do wielu aktywności.

Ukończona została kompleksowa przebudowa Romantycznej Plaży nad Wisłą. Umocniono brzeg rzeki, tworząc jednocześnie stopniowe zejście nad nią. Na niższym tarasie zmniejszyła się powierzchnia

piaszczysta kosztem wytyczenia ścieżek oraz miejsc do leżakowania obsianych trawą. Są wiaty z miejscami do grillowania, zamontowano ławki. Na górnym tarasie znajduje się łąka, ścieżka

spacerowa oraz ekologiczny plac zabaw z drewnianymi elementami służącymi do zabawy dla najmłodszych. Posadzono 350 drzew i ponad 1200 krzewów. Rewitalizacja pochłonęła ok. 3 mln zł, ale dzięki niej plaża wyraźnie ożyła. Tysiące osób przyciągają tam także plenerowe wydarzenia rodzinne.

Wawerski Ośrodek Sportu i Rekreacji stał się gospodarzem zabudowań i kortów tenisowych w Miedzeszynie, należących dotąd do TKKF. Obiekt ten, mający być Centrum Sportów Rakietowych, przechodzi gruntowny remont począwszy od wymiany instalacji, oświetlenia na lepsze i tańsze w eksploatacji, po nawierzchnię istniejących kortów ziemnych.

W tej kadencji, dzięki realizacji projektów budżetu obywatelskiego, powiększyła się liczba pumtracków oraz siłowni plenerowych, sprzyjających poprawie kondycji fizycznej mieszkańców. Najmłodszych cieszy Leśny Plac Zabaw w Międzyzlesiu, a inwestycją służącą rekreacji oraz poprawie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży jest Miasteczko Ruchu Drogowego w Nadwiślu.

W wawerskich plenerach odbyło się mnóstwo wydarzeń sportowo-rekreacyjnych: rajdy rowerowe, biegi, wycieczki, spacer, gry terenowe. Ich organizacji sprzyja powiększająca się sieć szlaków, rozbudowa infrastruktury turystycznej w Mazowieckim Parku Krajobrazowym i budowa elementów małej architektury.

Zmieniła się Romantyczna Plaża. Umocniony został brzeg Wisły, stanęły wiaty, jest plac zabaw dla dzieci

LESZEK BARANIEWSKI,
zastępca burmistrza:
– Plaża Romantyczna zmienia w tym sezonie całkowicie swoje oblicze. Stworzone zostało przyjazne miejsce do spotkań sąsiedzkich i rekreacji dla rodzin. Zarówno plaża jak i teren wokół jest teraz bardziej funkcjonalny i cieszy się ogromnym zainteresowaniem mieszkańców Wawra.

KULTURA

Zadbaliśmy o imprezy online

Instytucje kulturalne świetnie zdały egzamin w tym trudnym czasie. W 2019 r. jeszcze odbywały się koncerty, spektakle, spotkania bez ograniczeń. Pandemia i wprowadzane przepisy lockdownowe przeniosły wydarzenia kulturalne do sieci.

Oferta Wawerskiego Centrum Kultury jest imponująca. Bilans ostatnich trzech lat pracy WCK to m.in. ponad 60 koncertów plenerowych i niemal 120 spektakli. Działania nie ustały nawet po wybuchu pandemii. W przestrzeń internetową przeniosła się większość wydarzeń kulturalnych, nawet te duże plenerowe, jak Zielone Świątki na Urzeczu. Od pojawienia się COVID-19 odbyło się ok. 1000 wydarzeń online, takich jak koncerty, pokazy teatralne czy warsztaty. Gdy zagrożenie pandemiczne ma-

Gdy pozwalały na to przepisy covidowe, widzowie uczestniczyli w wydarzeniach kulturalnych na żywo

łało, niektóre imprezy odbywały się w tradycyjnej formie.

Szczególnym miejscem dla wydarzeń jest nowa scena w Kulturotece w Falenicy, która otwiera się na zewnątrz, tworząc scenę plenerową. Utworzona została nowa filia Wawerskiego Centrum Kultury – w osiedlu Nadwiśle. Do nowych kulturalnych potrzeb został dostosowany, poprzez gruntowny remont i adaptację, budynek w centrum Marysina Wawerskiego. Jest wykorzystywany przez marysińską filię WCK. Ważne było utrzymanie działalności Wawerskiej Biblioteki Publicznej, gdyż mieszkańcy izolujący się w domowych pieleszach częściej sięgali po książki. Sprzyjało temu wypożyczanie książek z wykorzystaniem funkcjonujących w Wawrze księżkomatów – zakupiono pięć nowych – i wrzutni – są dostępne w czterech filiach. Ten system działa, a biblioteki przybyło w ostatnich trzech latach ok. pięć tys. czytelników.

INFRASTRUKTURA

Mamy więcej dobrych dróg

Z każdym rokiem poprawia się stan dzielnicowych ulic. Na budowę dróg i ich tymczasowe utwardzenia, remonty chodników i ścieżki rowerowe wydano w ciągu trzech lat kadencji wiele mln zł.

Wawerskie drogi dzielą się na krajowe (Południowa Obwodnica Warszawy, Wał Miedzeszyński), gminne, czyli stołeczne (np. ul. Patriotów, Trakt Lubelski, Zwolenńska, Mrówcza-Mozaikowa, Kajki, Korkowa) oraz dzielnicowe. W sumie jest ich ponad 300.

W tej kadencji dokończony został proces poprawy stanu Traktu Lubelskiego od ul. Borowieckiej po Wał Miedzeszyński. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oddała do użytku wawerski odcinek POW. Ze środków dzielnicowych sfinansowano m.in. budowę ul. Biegunowej, Kwiatów Polskich, Celulozy, rozpoczęła się także budowa ulic

Bylicowej i Trzykrotki oraz Tawułkowej i Liliowej. Tylko koszt tych

Przybyło w tej kadencji kilka kilometrów dróg z nakładką asfaltową

czterech dróg to ponad 13 mln zł. W wyniku remontów utwardzono i wyasfaltowano kosztem 7 mln zł w sumie 18 km ulic dzielnicowych, mających charakter lokalny. Przykładem jest m.in. ul. Bystrzycka w Falenicy.

Lepszy stan dróg to większe na nich bezpieczeństwo. Powstały nowe ronda, ciągi pieszo-rowerowe, wyremontowano 20 tys. metrów kwadratowych chodników. Dzielnica ma też lepsze uliczne oświetlenie. Urząd współpracuje w tym zakresie z Zarządem Dróg Miejskich, partycypując w kosztach doświetlania przejść dla pieszych.

SAMORZĄD

Blżej do Ursynowa i Wilanowa

Od 10 stycznia jest uruchomiona nowa linia autobusowa 319, prowadząca przez most Anny Jagiellonki na Ursynów.

To oznacza skrócenie czasu pokonania trasy między tymi dzielnicami. Linia 319 zapewnia nowe połączenie pomiędzy przystankami kolejowymi Warszawa Miedzeszyn, Radość, Międzylesie a stacją metra Imielin. Obsługuje też w Wawrze nowe osiedla wzdłuż ulicy Przewodowej, a w Wilanowie znaczną część Miasteczka Wilanów. Stanowi alternatywne w stosunku do trasy przez Śródmieście połączenie między Wawrem a Ursynowem. Autobusy 319 jeżdżą w dni powszednie w godzinach szczytu co 15 minut trasą: MIĘDZYLESIE – al. Dzieci Polskich – Żegańska – Patriotów (jezdnia zachodnia) – Przewodowa – Wał Miedzeszyński – Południowa Obwodnica Warszawy – Przyczółkowa – Braniczkiego – Płaskowickiej – Rosoła – Indiry Gandhi – al. Komisji Edukacji Narodowej – NATOLIN PŁN.

HISTORIA

Zbrodnia Wawerska – tragedia z przypadku

82 lata temu Wawer stał się miejscem największej zbrodni hitlerowskiej popełnionej na cywilnej ludności w pierwszym roku II wojny światowej.

Każdego roku władze dzielnicy oraz społeczność Wawra czczą to tragiczne wydarzenie, spotykając się na symbolicznym cmentarzu wtedy zamordowanych przy ul. 27 Grudnia. Tak było i teraz, chociaż ze względu na pandemię uroczystość była skromniejsza. Uczestniczyli w niej harcerze, obecne były delegacje wawerskich szkół, wartę

honorową przed pomnikiem Poległym a Niezwyciężonym trzymali żołnierze. Ksiądz Marek Doszko odmówił modlitwę w intencji bestialski zabitych.

Burmistrz Norbert Szczepański nawiązując do wydarzeń sprzed 82 lat, podkreślił fakt, że do tego mordu doszło ze względu na wydarzenie jakie rozegrały się 26 grudnia,

gdy dwóch Polaków, uciekinierów z więzienia zabiło w barze Bartosza dwóch Niemców. To była iskra zapalna, która spowodowała tragiczne w skutkach następstwa. Wykorzystana do działań odwetowych przez niemieckich okupantów ukształtowanych przez hitlerowskie, antyludzkie idee. Z czego – mówił burmistrz

– należy wyciągnąć wnioski, aby podobne wydarzenia nie miały miejsca.

Podczas egzekucji zgładzono 107 mieszkańców Wawra i okolic, ludzi – jak to się mówi – Bogu ducha winnych. Wawerskie rodziny straciły mężów, synów, bliższych i dalszych krewnych. Powstały w nich dotąd niezabliźnione rany.

am

W uroczystości wzięli udział burmistrzowie Wawra, radni, młodzież szkolna oraz mieszkańcy

Pod pomnikiem Poległych a Niezwyciężonych złożono wiązkami kwiatów

SAMORZĄD

Podatek od nieruchomości w tym roku

Decyzje o wysokości podatku od nieruchomości za 2022 r. są, według informacji stołecznego Centrum Obsługi Podatnika, wysyłane sukcesywnie od 14 stycznia.

Zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem doręczenia decyzji ustalającej wysokość podatku i jest płatne po jej otrzymaniu w terminach określonych w decyzji lub w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, jeżeli decyzja została doręczona po terminie płatności raty lub gdy pomiędzy dniem doręczenia decyzji a dniem płatności raty jest mniej niż 14 dni. Podatek można też zapłacić jednorazowo.

Podatek należy wpłacić przelewem na indywidualny numer rachunku bankowego wskazany w decyzji, w kasach urzędów dzielnic (także kartą w całodobowym oplatnieniu w wejściu głównym Urzędu Dzielnicy Wawer), w siedzibie Centrum Obsługi Podatnika, ul. Obozowa 57, I piętro, lub przez portal Moja Warszawa, <https://moja.warszawa19115.pl>.

W sprawach podatkowych obsługa klienta prowadzona jest przez Centrum Obsługi Podatnika przy ul. Obozowej 57. Istnieje możliwość umówienia wizyty poprzez stronę www.rezerwacje.um.warszawa.pl.

Obsługa telefoniczna prowadzona jest przez Miejskie Centrum Kontaktów Warszawa pod nr 19115.

Pisma i wnioski można składać do Centrum Obsługi Podatnika drogą elektroniczną przez platformę ePUAP lub e-mailem na adres Sekretariat.COP@um.warszawa.pl w sprawach, które nie wymagają podpisu podatnika lub pełnomocnika, a także tradycyjnie pocztą na adres: Urząd m.st. Warszawy – Centrum Obsługi Podatnika, ul. Kredytowa 3, 00-056 Warszawa (od 7 lutego Al. Jerozolimskie 44, 00-024 Warszawa), w Wydziale Obsługi

Mieszkańców w dowolnej dzielnicy lub w siedzibie COP przy ul. Obozowej 57 – I piętro.

Jeżeli nastąpiły zmiany, które mają wpływ na wysokość podatku, należy wypełnić nowe formularze, używając kreatorów znajdujących się na portalu Moja Warszawa, wykorzystując profil zaufany.

Jeśli ktoś chce otrzymywać z COP korespondencję, w tym decyzje podatkowe za pośrednictwem EPUAP, powinien złożyć wniosek opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym na skrytkę EPUAP Urzędu m.st. Warszawy (link do formularza ogólnego: <http://epuap.gov.pl>) lub w wersji papierowej na adres Centrum Obsługi Podatnika.

SAMORZĄD

Ważne terminy

PUNKT WYMAZOWY

Kontener przy ul. Żegańskiej 13, OD STRONY PARKINGU URZĘDU DZIELNICY, tel. 506 745 833, czynny jest w dniach:

- poniedziałki w godz. 13–18,
- środy w godz. 9–14,
- czwartki w godz. 9–14,
- piątki w godz. 13–18,
- niedziele w godz. 9–14.

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

Punkt czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8–12 w Wawerskim Centrum Kultury, ul. Żegańska 1a, kontakt: nppar25wawer@um.warszawa.pl

NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE

Wawerski Ośrodek Wsparcia, ul. Żegańska 2c, punkt czynny w:

- poniedziałki w godz. 15–19,
  - wtorki do piątku w godz. 12–16,
- kontakt: npongo26wawer@um.warszawa.pl

SAMORZĄD

Prace nad planem dla Marysina cz. I

Rozpoczęły się konsultacje społeczne, potrwać do 15 lutego.

Przygotowany jest projekt planu miejscowego dla Marysina Wawerskiego cz.I. Jeśli ktoś ma propozycje zmian do zaprezentowanego projektu, ma teraz czas, żeby je zgłosić.

Obszar objęty procedowanym planem ma powierzchnię ok. 205 ha i jest położony w północnej części Dzielnicy Wawer, ul. Marsa, Kościuszkowców i B. Czecha. Od północy sąsiaduje z jednostką wojskową w Rembertowie, a od strony wschodniej z Rezerwatem im. Króla Jana Sobieskiego, wchodzącego w skład w Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

Północna część obszaru zabudowana jest budynkami wielo-

rodzinnymi, w zachodniej części występuje park „Matki Mojej”, we wschodnim rejonie mieści się duży kompleks sakralny. Na pozostałej części obszaru przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, głównie z lat 70. XX w., uzupełniona zabudową współczesną. Obszar planu posiada ukształtowaną siatkę dróg.

Projekt planu chroni istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną poprzez zachowanie układu dróg i zabudowy. W projekcie planu dodatkowo wyznaczono nowe tereny pod usługi publiczne i wykształcono pierzeję ul. Korkowej.

Celem planu jest:

- stworzenie możliwości wydania decyzji o pozwolenie na budowę,
  - utrzymanie istniejącego charakteru zabudowy,
  - uniemożliwienie powstawania zabudowy wielorodzinnej wśród budynków jednorodzinnych,
  - określenie maksymalnych gabarytów budynków i współczynników zagospodarowania terenu na poziomie zbliżonym do obecnego zagospodarowania działek.
- Z tekstem i rysunkiem projektu planu miejscowego można zapoznać się w Urzędzie Dzielnicy Wawer (także na jego stronie internetowej), a także w Biurze Architektury

i Planowania Przestrzennego, Marszałkowska 77/79, pon.–pt., w godz. 8–16 i podczas rozmowy telefonicznej z dyżurującym projektantem planu 21 i 28 stycznia w godzinach 13–16 pod nr 22 325 81 08.

20 stycznia (czwartek) o godz. 17 odbędzie się dyskusja prowadzona online. Na YouTube można oglądać spotkanie i dyskutować na czacie na platformie ZOOM, ale przed tym należy napisać zgłoszenie takiego faktu na dialogwplanowaniu@um.warszawa.pl, a link do spotkania oraz instrukcja zostaną podane w mailu zwrotnym.

ZDROWIE

Bądźmy czujni, wścieklizna atakuje

Wawer znajduje się w obszarze, w którym notuje się coraz więcej przypadków wścieklizny u zwierząt dziko żyjących i domowych.

Zagrożone tą chorobą są powiaty garwoliński, miński, otwocki oraz dzielnice Wesoła i Wawer. W związku z tym władze województwa wprowadziły nakaz trzymania psów na smyczy podczas spacerów, kotów w zamknięciu, a zwierząt gospodarskich w okolicach i na zamkniętych wybiegach. Zaleca się niezbliżanie się do dzikich zwierząt, nawet takich jak wiewiórki i jeże i niedotkanie padłych. O znalezieniu martwych zwierząt konieczne trzeba powiadomić powiatowego leka-

rza weterynarii, policję, Straż Miejską z podaniem miejsca znaleziska. Podobnie trzeba się zachować, widząc zwierzę zachowujące się nietypowo, gdyż może być zarażone.

Gdy jednak ktoś zostanie pogryziony przez zwierzę dzikie lub domowe z oznakami choroby, należy przemyć ranę ciepłą wodą z mydłem, odkazić i niezwłocznie udać się do lekarza. W trosce o zdrowie zwierzęcia domowego powinniśmy je zaszczepić przeciw wściekliznie.

– Wścieklizna jest śmiertelna także dla człowieka – przestrzegają lekarze weterynarii z kliniki Wawerwet znajdującej się w naszej dzielnicy.

Jak poznać, że zwierzę zostało zarażone? – Objawy choroby pojawiają się do kilkunastu tygodni od pokąsania przez zwierzę zarażające i narastają. Początkowo jest ono niespokojne, wystraszone, ma nierównomiernie rozszerzone źrenice. Pojawia się agresja, ślinotok, ochryple szczekanie, chęć kąsania, często

zwierzę gryzie i połyka przedmioty niejadalne – np. kamienie, patyki. W końcowym stadium występuje niewydolność oddechowa, śpiączka i choroba kończy się agonią – wyjaśniają lekarze kliniki Wawerwet.

am

KULTURA

Targowisko do wykorzystania

W niedzielę nie musi być puste.

Falenickie targowisko jest miejscem handlu. To może być także lokalne centrum służące kulturze, rekreacji i różnorodnym działaniom społecznym. Że jest to możliwe udowodniła wrześnie impreza zorganizowana wspólnie przez Młodzieżową Radę

Dzielnicy Wawer, Wawerskie Centrum Kultury i Bibliotekę Publiczną. WCK zorganizowało projekcję filmu „Gwiezdne wojny” z udziałem osób przebranych za ich bohaterów, Biblioteka swoją prezentację poświęciła Bitwie Falenickiej, pojawiły się

foodtracki promujące zdrowe jedzenie, nie zabrakło działań rekreacyjnych zapewnionych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Ta jedna, pilotażowa można rzec impreza, nie zamyka innych możliwości wykorzystania potencjału targowiska nieczynnego w niedzielę. Znajduje się w centrum osiedla, posiada warunki do prowadzenia działalności nawet podczas nieporogody. Takie jak cykliczne w niedziele targi staroci, przyciągające licznych mieszkańców.

Zarządca falenickiego bazaru, a jest nim Zakład Gospodarowania Nieruchomościami, zaprasza organizacje i stowarzyszenia działające w Wawrze do współtworzenia nowego kultowego w Wawrze miejsca w zakresie wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych, a także targów i innych interesujących inicjatyw lokalnych.

Po szczegółowe informacje kierujemy zainteresowanych do Marcina Zdanowicza, e-mail: mzdano-wicz@um.warszawa.pl.

SAMORZĄD

Sprawy idą w dobrym kierunku

Koronawirus, próba odwołania przewodniczącego Rady Dzielnicy, plany dalszego rozwoju Wawra.

Te trzy sprawy nasuwają mi się jako pierwsze na myśl, gdy zaczynam podsumowywać poprzedni rok.

Rok 2021 rozpoczęliśmy jako społeczeństwo z tzw. II fazą koronawirusa, później przysłała jego odmiana delta, a rok kończymy rozwijającą się kolejną mutacją, zwaną omikron, o której na razie niewiele wiemy.

W konsekwencji wszelkie prace Rady Dzielnicy (sesje, posiedzenie komisji czy spotkania z mieszkańcami) odbywały się prawie wyłącznie zdalnie. Wyjątek stanowiły dwie sesje, które musiały się odbyć w trybie zwykłych posiedzeń, jako konsekwencja złożonego przez Klub Radnych PiS wniosku o odwołanie mnie ze stanowiska przewodniczącego Rady Dzielnicy. Ten ruch opozycji, motywowany

włącznie polityczną rozgrywką, nie powiódł się, ale z mojego punktu widzenia, był w zakresie lokalnej samorządności pewnym wydarzeniem mijającego roku.

Trzecią sprawą, która zaznaczyła się w 2021 r. i będzie miała istotne następstwa, a co ważniejsze – korzystne dla mieszkańców w najbliższych latach – są opracowane plany rozwoju naszej dzielnicy. Podczas marcowej sesji Zarząd Dzielnicy przedstawił koncepcję inwestycji (przyjętą prawie jednogłośnie przez Radę Dzielnicy), obejmującą m.in. budowę ciągu rowerowego (Mozaikowa – Mrówcza), rozwój terenów zielonych (park, skwery, deptaki) budowę wodnego placu zabaw (OSiR „Syrenka”), ale też budowę nowatorskiego Centrum Aktywności Międzypokoleniowej. A Rada Warszawy na swojej ostatniej, grudniowej sesji przyznała nam

dotatkowe 27 milionów złotych, za które powstaną m.in. ul.: Cylichowska (I etap), Tawułka (z rondem Poprawna/Papierowa), projekt Chodzieskiej, kolejne dwie wawerskie szkoły otrzymają hale pneumatyczne (SP nr 138, LO nr 25), powstanie leśny plac zabaw (Międzyzylesie), ciąg rowerowy (ul. Skalnicowa), zbudowane zostanie też kolejne publiczne przedszkole (rejon ul. Lebidowej).

Konkludując: przezwyciężyliśmy niespodziewane trudności i mamy zabezpieczenia finansowe na dalszy rozwój dzielnicy. Jestem przekonany, że sprawy idą w dobrym kierunku.

Michał T. Żebrowski,
przewodniczący
Rady Dzielnicy

EKOLOGIA

Symbol Falenicy pomnikiem

Pochyła sosna na wjeździe do Wawra od strony południowej uzyskała prawną ochronę.

Jeszcze na początku II kwartału br. wydawało się, że może zniknąć podczas planowanych przez PLK PKP inwestycji torowych. Wówczas Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska odrzuciła wiosek o uznanie falenickiej sosny pomnikiem przyrody, co by ją chronilo przed wycięciem. W odpowiedzi prezydent Warszawy Rafał Trzaskowski złożył zażalenie na RDOŚ do generalnego dyrektora ochrony środowiska, który uznał je za zasadne. Na tej podstawie Rada m.st. Warszawy zapewniła symbolowi Falenicy prawną ochronę, podejmując stosowną uchwałę. To sukces wszystkich osób, które walczyły o przyznanie ochrony sośnie tworzącej nad ul. Patriotów swoisty parasol.

Walcząc o zachowanie tego symbolicznego drzewa wykonano szereg badań dotyczących zdrowotności sosny. Wykazały one, że drzewo nie choruje i nie zagraża bezpieczeństwu drogowemu.

SPOŁECZNE

Gwiazdka wolontariuszy

Grudniowe spotkania w XXVI LO to tradycja wawerskiego wolontariatu. W tym roku, ze względu na obostrzenia, była to Podwórkowa Gwiazdka.

W dzielnicy działa aktywnie około 200 wolontariuszy. Są zrzeszeni przede wszystkim w szkołach, ale też przy bibliotece. To bardzo pracowite grono. Spotkanie, takie jak to na Alpejskiej, to pewna forma podziękowania za ich zaangażowanie. Na terenie szkoły przygotowano ciekawe warsztaty, grały kolędy, słodkie upominki rozdawał św. Mikołaj.

Można było się też rozgrzać zimową herbatą i skosztować korzennych pierników. Organizatorów wspierali harcerze ze szczebu 147 „Błękitni”.

Podwórkowa Gwiazdka stała się także okazją do ogłoszenia wyników konkursu na Wawerską Kartkę Świąteczną, organizowanego przez Bibliotekę Publiczną Wawra pod patronatem burmistrza Norberta

Szczepańskiego i to on wręczał nagrody laureatom. W kategorii 5-6 lat wygrała Amelia Banaszczyk z Przedszkola nr 338. Wśród 7-12-latków najlepsza okazała się Zofia Bielińska z SP nr 204, a w grupie dzieci i młodzież ze szkół specjalnych triumfowała Maja Kobus z SP nr 244. W najstarszej kategorii 13-16 lat I miejsce zdobyła Irma Mezei z SP nr 86. Jury przyznało też Grand Prix, które zdobyła Lena Skrzypek z SP nr 218. Pełne wyniki są dostępne na stronie www.bibliotekawawer.pl

Laureatki konkursu na Wawerską Kartkę Świąteczną Magdalena Fabisiak i Irma Mezei

SPOŁECZNE

Prezenty od „Promyka”

Już drugi rok z rządu Przedszkole „Promyk” współpracuje z Domem Pomocy Społecznej „Na Bachusa”. Głównym założeniem tych kontaktów jest uwrażliwienie dzieci na los innych, niesienie bezinteresownej pomocy, kształtowanie empatii wśród najmłodszych i radości z obdarowywania, szczególnie w okresie świątecznym.

Dzieci wraz z nauczycielami upiekły i własnoręcznie udekorowały pierniki oraz wykonały kartki świąteczne z życzeniami dla pensjonariuszy placówki przy ul. Bachusa.

Radość dzieci z przygotowania prezentów była ogromna. Prezenty zostały przekazane pani Izcie, pracownicy DPS. W zamian przedszkolaki „Promyka” dostały Mikołaja wykonanego przez podopiecznych DPS.

Magdalena Kazubowska

W gwiazdkowym spotkaniu wolontariuszy uczestniczył burmistrz Norbert Szczepański

Ważną postacią Podwórkowej Gwiazdki był oczywiście św. Mikołaj

EKOLOGIA

Nepomucenka u Jachowicza

Pisaliśmy już o uznaniu słynnej falenickiej sosny pomnikiem przyrody. Takie wydarzenia rezonują. Swoistym hołdem dla niej jest lipa „Nepomucenka” posadzona przed Szkołą Podstawową nr 124 w Falenicy.

Akcja pod nieco patetyczną nazwą „Drzewo solidarności z falenicką sosną” jest wspólną inicjatywą koordynatorki wawerskiego wolontariatu Aniki Wiejachy z SP nr 124 i lokalnej aktywistki oraz fotografki Marzenny Szymańskiej. Obie są ambasadorkami w projekcie „Zaopiekuj się pamięcią” (więcej o nim w ramce obok). Ich pomysł polegał na uczczeniu falenickiej sosny poprzez zasadzenie nowego drzewa. Wybór lipy nie był przypadkowy.

Przypomnijmy, że nasza sosna w finale konkursu na Drzewo Roku 2020 zajęła drugie miejsce. Wygrała lipa św. Jana Nepomucena z Dulczy Wielkiej i to właśnie z niej pochodzi sadzonka, przekazana w miłym geście do Falenicy. Została ochrzczona Nepomucenką i posadzona przed falenicką podstawówką podczas szkolnej uroczystości. Wydarzeniu towarzyszył radosny piknik.

Teraz lipa Nepomucenka jest jednym z miejsc pamięci oznaczonych

DBAJĄ O NASZE DZIEDZICTWO

„Zaopiekuj się pamięcią” to projekt wawerskiej Fundacji Na Rzecz Wielkich Historii. Polegał na wybraniu 22 osób z całej Polski, lokalnych aktywistów, którzy zostali ambasadorami pamięci. Ich zadaniem było wybranie miejsc ważnych dla swoich społeczności i zaopiekowanie się nimi.

– Czasem był to grób zapomnianego powstańca, stara trasa kolejki wąskotorowej albo właśnie drzewo, jak u nas. Zadaniem ambasadek i ambasadorów było zaangażowanie w te działania grupy wolontariuszy. Wspólnie musieli wybrane miejsca uporządkować, oznaczyć w przestrzeni, np. za pomocą tablic informacyjnych, a także zebrać historie na ich temat, opisać je i umieścić w aplikacji ToTuBy. Nasza fundacja zapewniła im niezbędną pomoc, m.in. poprzez organizację bezpłatnych warsztatów i wsparcie finansowe – opowiada Ewa Pietraszek z Fundacji Na Rzecz Wielkich Historii.

Projekt zwieńczył konkurs na najciekawszy opis miejsca i działania w aplikacji ToTuBy. Jego wyniki poznaliśmy w połowie grudnia. Niestety falenicka akcja nie znalazła się wśród zwycięzców. Na Mazowszu wygrało działanie „By... nie zapomnieć” z Augustówki w powiecie otwockim, w gminie Osieck, natomiast najlepiej ocenionym działaniem w pozostałych województwach jest to z Grabionnej w Wielkopolsce, które upamiętnia fragment dawnej linii kolejki wąskotorowej. **pds**

w aplikacji ToTuB, która pozwala bawić się historią. Dzięki niej poznamy miejsca z ciekawą przeszłością, odkryjemy nieznaną oblicza bliższej i dalszej okolicy. Aplikacja daje też

możliwość tworzenia drużyn, zbierania punktów i rywalizowania z innymi pasjonatami dawnych i całkiem niedawnych dziejów.

Przemek Skoczek

SPOŁECZNE

Pomóżmy ptakom i kotom

Pamiętajmy w okresie jesienno-zimowym o zwierzętach wolno żyjących.

Chodzi nie tylko o dokarmianie ptaków, ale również o zapewnienie dostępu do piwnic kotom. Pomieszczenia piwniczne w okresie jesienno-zimowym stanowią bezpieczne i ciepłe schronienie dla wolno żyjących kotów w stolicy. Dlatego Warszawa po raz kolejny zachęca

zarządców i administratorów nieruchomości oraz wszystkich warszawiaków do tego, aby ułatwili czworonogom dostęp do tych pomieszczeń.

Koty wolno żyjące w naturalny sposób zapobiegają występowaniu gryzoni w budynkach. Miasto troszczy się o te zwierzęta przez cały rok

– dokarmia, finansuje ich leczenie, a także udziela dotacji organizacjom pozarządowym na ochronę zwierząt. Szacuje się, że w stolicy zamieszkuje ponad 29 tys. kotów żyjących na wolności. W latach 2020–2021 Warszawa zakupiła łącznie około 412 tys. kg karmy, którą poprzez

Urzędy Dzielnic przekazała społecznym opiekunom tych czworonogów.

Ptaki potrzebują dokarmiania wyłącznie podczas mrozów, gdy brakuje owadów i owoców roślin. Podawana karma powinna być czysta i sucha, a karmniki na bieżąco sprzątane z zaległych resztek pokarmu. Ptaki mogą być dokarmiane np. ziarnami zbóż, a także – w przypadku łabędzi i kaczek – surowymi lub gotowanymi, drobno pokrojonymi warzywami. Natomiast chleb, skrawki wędlin, makarony, chrupki czy inne przetworzone jedzenie jest szkodliwe dla zwierząt.

SPOŁECZNE

Czytano seniorom

Ministerstwo podziękowało za przeprowadzenie akcji.

Z okazji Warszawskiego Tygodnia Seniora oraz akcji Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego

i Sportu pod nazwą „Weekend seniora z kulturą” Wypożyczalnia nr 82 dla dorosłych i młodzieży przy ul. Agre-

stowej 1 w Miedzeszynie zaprosiła mieszkańców na Tydzień Czytania Seniorom. W ciągu kilku dni słuchali fragmentów następujących dzieł:

- „Hrabina Cosel” Józefa Ignacego Kraszewskiego,
- „Duma i uprzedzenie” Jane Austen,
- „Mistrz i Małgorzata” Michała Bułhakowa,

- „Wrzos” Marii Rodziewiczówny,
- „Hrabia Monte Christo” Aleksandra Dumasa,
- „Pan Wołodyjowski” Henryka Sienkiewicza.

Na zakończenie akcji uczestnikom rozdano nagrody w postaci książek z dużym drukiem.

Agata Siwka

SAMORZĄD

Wawer w świątecznych dekoracjach

Mimo pandemii i rezygnacji z wielu świątecznych wydarzeń w Wawrze udało się stworzyć atmosferę Bożego Narodzenia. Pomogły w tym świetliste dekoracje, które pojawiły się w wielu miejscach dzielnicy.

Choinka przed Urzędem Dzielnicy

W grudniu zabrakło tradycyjnego, wspólnego z mieszkańcami zapalenia lampek na choince przed Urzędem Dzielnicy, występów uczniów śpiewających kolędy i pastorałki, spotkania ze św. Mikołajem, który zwykle rozdawał najmłodszym prezenty. Nie odbyły się przyjęcia

Warszawska Syrenka obok Kulturoteki w Radości

wigilijne dla seniorów i ludzi samotnych. Za taką decyzją wawerskich władz kryła się oczywiście troska o bezpieczeństwo. Nasilające się zagrożenie covidowe nie pozwalało na podjęcie ryzyka.

Świąteczny klimat jest jednak obecny na wawerskich ulicach i placach za sprawą licznych dekoracji, które pojawiły się w wielu miejscach dzielnicy. W Międzyzlesiu oczy przyciąga imponująca choinka, zwłaszcza wieczorem, gdy zapalone są lampki. Na słupach przy rondzie migają radośnie gwiazdy. Przed Kulturoteką w Radości rozświetliła się warszawska Syrenka, a przy placówce w Falenicy zaparkował zwariowany św. Mikołaj

Zmotoryzowany św. Mikołaj na tle Kulturoteki w Falenicy

na ogromnym motocyklu. Obok niego ustawiono też choinkę. Lampkami jest też urokliwie udekorowana nowa siedziba filii Wawerskiego Centrum Kultury w Marysinie Wawerskim, która rozpoczęła działalność z początkiem nowego roku. Cieszymy się tymi akcentami, bo pomagają lepiej znosić zimowe pluchy.

KULTURA

Norwid z wizytą w Zastowie

Zamknięty został kolejny etap projektu „Cyprian Kamil Norwid? Obecny!”.

Projekt był realizowany przez zespół pracowników Filii Zastów WCK we współpracy ze SP nr 109 i upamiętniał 200. rocznicę urodzin poety.

W nastrojowo przygotowanej sali, rozświetlonej lampkami, z których spoglądał na obecnych Norwid, odbyła się gala wręczenia nagród w trzech ogólnopolskich konkursach: recytatorskim „Norwid wizjoner”, malarskim „Norwid inspiruje”

i graficznym na projekt ekslibrisu „Norwidowi na urodziny”. Goście gali wzięli udział w warsztatach „Flirt z Norwidem”, który polegał na przeprowadzeniu rozmowy z wybraną osobą za pomocą kart zawierających pytania i odpowiedzi, m.in. będącymi sentencjami i fragmentami utworów Cypriana Kamila Norwida. Dla niektórych była to okazja uzyskania wielu dodatkowych, ciekawych informacji o życiu i twórczości artysty. Zwycięzcy wzięli udział w warsztatach, uzyskując wskazówki do dalszego

rozwijania swoich talentów. Rozmowy z jurorami pozwoliły otrzymać odpowiedź na pytanie, co wpłynęło na werdykt jury i określić dalszą drogę artystyczną nagrodzonych osób. Laureaci podzielili się wiedzą o tym, co ich zainspirowało przy wyborze utworu, jakie znaleźli w nim przesłanie.

W tym dniu odbył się również wernisaż prac nagrodzonych w ogólnopolskim konkursie malarskim „Norwid inspiruje” i ogólnopolskim konkursie graficznym na projekt ekslibrisu „Norwidowi na urodziny” oraz otwarto wielkoformatową wystawę w „Galerii na płocie” – „Inspiracje Norwidem” dostępną w przestrzeni publicznej filii. **Olga Grądzka**

EKOLOGIA

Zmiany w opłatach za śmieci

Nowy system opłat za odbiór i zagospodarowanie odpadów w Warszawie obowiązuje od 1 stycznia 2022 roku. Stawki są naliczane od gospodarstwa domowego.

W zabudowie wielolokalowej obowiązuje stała wysokość opłaty – 85 zł od gospodarstwa domowego.

Mieszkańcy domów jednorodzinnych zapłacą miesięcznie 107 zł.

Dla tych, którzy zdecydują się na kompostowanie bioodpadów, przewidziana jest ulga w wysokości 9 zł, dzięki której opłata wynosi 98 zł.

Stawkę opłaty dla nieruchomości, na której znajduje się domek letniskowy, ustalono w wysokości 181,90 zł za rok, od każdego domku letniskowego. Ta sama stawka dotyczy innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. W miejskim systemie gospodarki odpadami są także nieruchomości

niezamieszkałe, ale powstają tam odpady komunalne. Tam obowiązują stawki za pojemnik o określonej pojemności.

Deklarację należy złożyć najpóźniej do 10 lutego w Wawerskim Centrum Kultury, ul. Żegańska 1a; w formie elektronicznej za pomocą platformy (ePUAP); przesłać listem poleconym do urzędu dzielnicy; skrzynką podawczą urzędu 24/7. Dodatkowo można złożyć deklarację za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz dodatek osłonowy w dniu 5 lutego, w godz. 9–14, w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Aninie, ul. V Poprzeczna 22.

Przemek Skoczek

SAMORZĄD

Nowy rok z nowymi pomysłami

Życie to ciągła zmiana – możemy powtórzyć słowa znakomitego pisarza Williama Whartona.

Redakcja „Kuriera Wawerskiego”, wchodząca w nowy rok z nieco poszerzonym składem, pamięta o tej zasadzie i planuje kilka zmian, które uatrakcyjnią zawartość dwutygodnika. Na pewno pojawią się cykle historyczne, w których opisywać będziemy fakty z przeszłości dzielnicy, m.in. na temat działalności Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Samochodów Osobowych w Falenicy. Ożywymy też dział kulturalny, pojawi się więcej ciekawostek na temat dzielnicy.

Nie zabraknie jak zawsze mnóstwa innych tematów ważnych dla mieszkańców.

Bądźcie z nami w 2022 roku.

ps

KULTURA

Filmowa przygoda

Są w różnym wieku, chodzą do innych szkół na terenie Wawra, podstawowych i średnich, ale połączyła ich filmowa przygoda, którą długo będą pamiętać.

Młodzież uczestnicząca w warsztatach filmowych WCK pokazała swoje dzieło w Wawerskiej Strefie Kultury. 10-minutowy film „Przynies mi kawę” – czarna komedia postapokaliptyczna – jest owocem zajęć odbywających się w ramach projektu „Zróbcie coś, film może jakiś”. Odbyły się w WCK Nadwiśle oraz SP nr 404, a sfinansowało je m.st. Warszawa. Oferta była skierowana do młodzieży w wieku 12–18 lat, z zaproszenia skorzystało kilkanaście osób i, choć w większości wcześniej się nie znały, błyskawicznie znalazły wspólny język. Także z instruktorami.

Ten wesoły i kreatywny kolektyw tworzyli: Halina Anglart, Iga Baran, Dominika Dębowska, Filip Galubiński, Magdalena Kowalczyk, Zuzanna Łowiec, Karolina Małecka-Tepicht, Małgorzata Prusiecka, Piotr Pustoła, Myroslava Tsybulska, Magdalena Wojtyła, Kajetan Wróblewski, Oliver Zdanowicz i Antoni Zduń. Po meandrach filmowej i scenicznej sztuki poprowadziły ich: Osana Jarczevska, Ewa Andrearczyk, Bogumiła Stachurska i koordynująca całość Joanna Wichowska.

– Te zajęcia były dla mnie jak powrót do własnych początków, jestem niewiele starsza od uczestników, mogłabym być ich starszą siostrą. Staralam się niczego nie narzucać uczestnikom, ale pozwolić im działać, zobaczyć, jakie mają pomysły i jak je chcą realizować i wspierać. Czasem musiałam też powstrzymać pewne zamysły, gdy wiedziałam na przykład, że budżet na to nie pozwala, takie jak wybuchy albo scena, w której

ktoś wypada z okna – opowiada z uśmiechem Osana Jarczevska, która całkiem niedawno sama stawiała pierwsze kroki w WCK, a teraz, jako absolwentka szkoły filmowej w Londynie, wchodzi na zawodową ścieżkę i prowadzi warsztaty.

Młodzi stworzyli autorski film od początku do końca, pracując nad scenariuszem, scenografią, charakteryzacją, rekwizytami itp. Ich dzieło odbija, niczym lustro, współczesny czas, pełen niepewności i lęku. Na ekranie nie brakuje napięcia, a nawet krwawych scen, choć przelamano je akcentami komediowymi. Podczas grudniowego pokazu uczestnicy zapewniali, że to było dla nich duże przeżycie i wspaniała przygoda, którą chcieliby kontynuować. Przebieg warsztatów można było zresztą podejrzeć dzięki Annie Sacewicz, która z kamerą towarzyszyła ekipie cały ten czas i zrealizowała bardzo zabawny film „Making of”, zdradzający kulisy ich pracy. Oba filmy świetnie się uzupełniają i warto je oglądać razem. Są dostępne w Internecie na

Fot. pds Przemek Skoczek

A TO CIEKAWE

Przywołana z pamięci

Góra Delmaka i dawniej służyła rekreacji. Dziś bardziej jako stok saneczkowy.

Rozwiązaniem jednej z ostatnich w tym roku krzyżówek panoramicznych była góra Delmaka. Rozwiązał ją prawidłowo Andrzej Dubrawski i odżyły jego wspomnienia z dawnych lat.

– *Miejsce to kojarzy mi się z dwiema sytuacjami. I to powtarzającymi się. Z dzieciństwem i wczesną młodością.*

W dzieciństwie tata z mamą zabierali mnie wraz z rodzeństwem na spacer. I coś w rodzaju pikników. Rozkładali koc i jakąś wałówkę. Obserwowali nasze zabawy, bieganie. Ale tylko w lecie. Pamiętam, że zawsze była piękna pogoda. Choć, być może w zimie też, lecz tego obrazu w pamięci już nie mam.

A w młodości na tym terenie odbywałem praktyki geodezyjne. Uczyłem się w Technikum Kolejowym. Właśnie w ten rejon przyjeżdżaliśmy z niwelatorami i teodolitami. Nie pamiętam już, w której to było klasie, w trzeciej albo w czwartej, tj. w samej końcówce lat sześćdziesiątych.

Pamiętam z tamtych czasów, że dojeżdżaliśmy do stacji Wawer. To jest do ostatniej stacji, do której bilety były tańsze. Za dojazd z centrum Warszawy do Anina trzeba było płacić nieco więcej. Cen biletów normalnych nie pamiętam. Te ze zniżką kolejową kosztowały 30 groszy.

SPORT

Kobiety atakują męskie pozycje

W IX rundzie zawodów rowerowej jazdy na orientację o Puchar Warszawy i Mazowsza było kilka zaskakujących wyników.

Zawody rozegrano na trzech dystansach: sprinterskim, średnim i klasycznym oraz na trasach: zielonej, niebieskiej, czerwonej i czarnej (najtrudniejsza). Startowano na terenie Anina oraz sąsiedzkiego Józefowa.

Na dystansie sprinterskim na trasie zielonej na podium stanęli Konrad Janowski, Joanna Łukasiewicz-Bernady, Krzysztof Bernady, na niebieskiej Zuzanna Szymańska, Urszula Wąsiewicz i Marzena Wąsiewicz, na czerwonej Jerzy Wąsiewicz, Paweł Bartos i Adam Wroniak, na

czarnej Marcin Krasuski, Sławomir Kielak i Krzysztof Wroniak.

Na dystansie średnim miejsca od I do III zajmowali na trasie zielonej

Wśród kobiet, które odnoszą sukcesy w rowerowej jeździe na orientację, jest Urszula Wąsiewicz

Konrad Janowski, Katarzyna Tabor, Mariusz Siwiec, na niebieskiej Urszula Wąsiewicz, Bartłomiej Krasuski, Marzena Wąsiewicz, na czerwonej Jerzy Wąsiewicz, Adam Folland, Adam Szymański, na czarnej Marcin Krasuski, Sławomir Kielak i Krzysztof Wroniak.

Na dystansie klasycznym najszybciej odnaleźli ukryte punkty kontrolne na trasie zielonej Konrad Janowski, Marysia Szymańska, Zuzanna Szymańska, na niebieskiej Bartłomiej Krasuski, Alina

Franaszek, Sandra Pańczyszyn, na czerwonej Krzysztof Wroniak, Damian Kędziorek, Adam Szymański, na czarnej Dariusz Bogumił, Piotr Buciak i Marcin Krasuski.

Na uwagę zasługują trzy fakty: Konrad Janowski w trzech zawodach IX rundy zajął trzy razy pierwsze miejsca na dystansie zielonym, to że podium śmiało zaatakowały kobiety oraz bardzo dobre medalowe miejsca członków rodzin Szymańskich i Wąsiewiczów.

am

SPOŁECZNE

Ostatni dzwonek na projekty

Masz pomysł? Nie zwlekaj.

Od 1 grudnia trwa składanie projektów do Budżetu Obywatelskiego na rok 2023.

Na jego urzeczywistnienie mamy w Wawrze nieco ponad 3 mln zł. Maksymalna kwota, jaką można będzie wydać na realizację jednego projektu, to 20 proc. tej kwoty.

Projekty można zgłaszać już tylko do 25 stycznia 2022 r. Od następnego dnia po upływie tego terminu rozpocznie się proces oceny zgłoszonych wniosków pod względem formalnoprawnym, zgodności z zapisami regulaminu. Dokonają ją dzielnicowi urzędnicy. Do 4 maja ocena projektów trafi do systemu ESOG, obsługującego Budżet Obywatelski. Odwołania będzie można składać od 4 do 11 maja, a będą rozpatrywane do 31 maja.

Kolejnym etapem będzie głosowanie. Wyznaczono na to termin od 15 czerwca do 12 lipca. Między 12 a 16 lipca poznamy projekty, które zostaną skierowane do realizacji.

dg

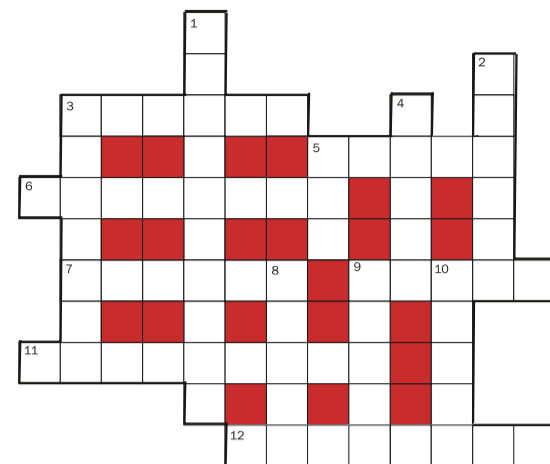
ROZRYWKA DLA MŁODYCH

Krzyżówka filmowa

Każdy odgadywany wyraz wiąże się ze sztuką filmową.

POZIOMO: 3. Sprzęt operatora filmowego, 5. Językowa kresowa dominowała w rozmowach Kargula z Pawlakiem w „Sami Swoi” i kolejnych filmach tej komediowej serii, 6. Wyręcza aktora na planie podczas kręcenia niebezpiecznych scen, 7. Filmowy, telewizyjny tasemiec, jak „M jak miłość”, 9. Są podstawą filmu dokumentalnego, 11. Imię kompozytora Dębskiego, twórcy muzyki m.in. do filmów „Ogniem i mieczem”, „Sztos 2”, 12. Wojciech, aktor filmowy, obecnie rektor Wyższej Szkoły Filmowej i Teatralnej.

PIONOWO: 1. Według niego kręcony jest film, 2. Broń zabrana przez Pawlaka, gdy jechał na sprawę sądową w „Sami Swoi”, 3. Członek ekipy filmowej, który charakterystycznym kliknięciem daje znać rozpoczęciu kręcenia kolejnego ujęcia, 4. Na niej utrwalane były sceny filmowe na planie, 5. Aktorskie popisy filmowe, 8. Niejedna oświetla plan filmowy lub jest rekwizytem, 9. Czerwona podczas kręcenia wojennych scen zastępuje krew, 10. Aktor taki jak Wojciech Pokora czy Jan Kobuszewski.

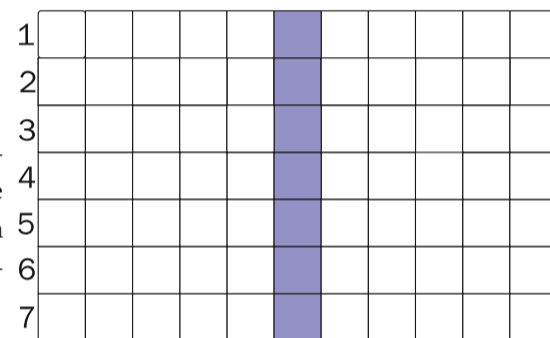
ROZRYWKA DLA MŁODYCH

Anagramy

Odgadnięte wyrazy należy wpisać, najlepiej drukowanymi literami, do lewego diagramu. Następnie trzeba tak przestawić litery, aby powstały z nich nowe wyrazy i wpisać je do prawego diagramu, oddzielonego od lewego kolorowym paskiem.

Znaczenie wyrazów:

1. Kwiat kwitnący jesienią, 2. podziemna część drzewa po jego ścięciu, 3. jeden ze stylów w architekturze, 4. pierwiastek K, 5. druga pod względem wielkości rzeka Polski, 6. futerkowe zwierzę hodowlane, 7. narzędzie rolnicze używane po orce.

Krzyżówka nr 1

Jako odpowiedź należy podać odgadnięte hasło i napisać z czym się kojarzy w Wawrze.

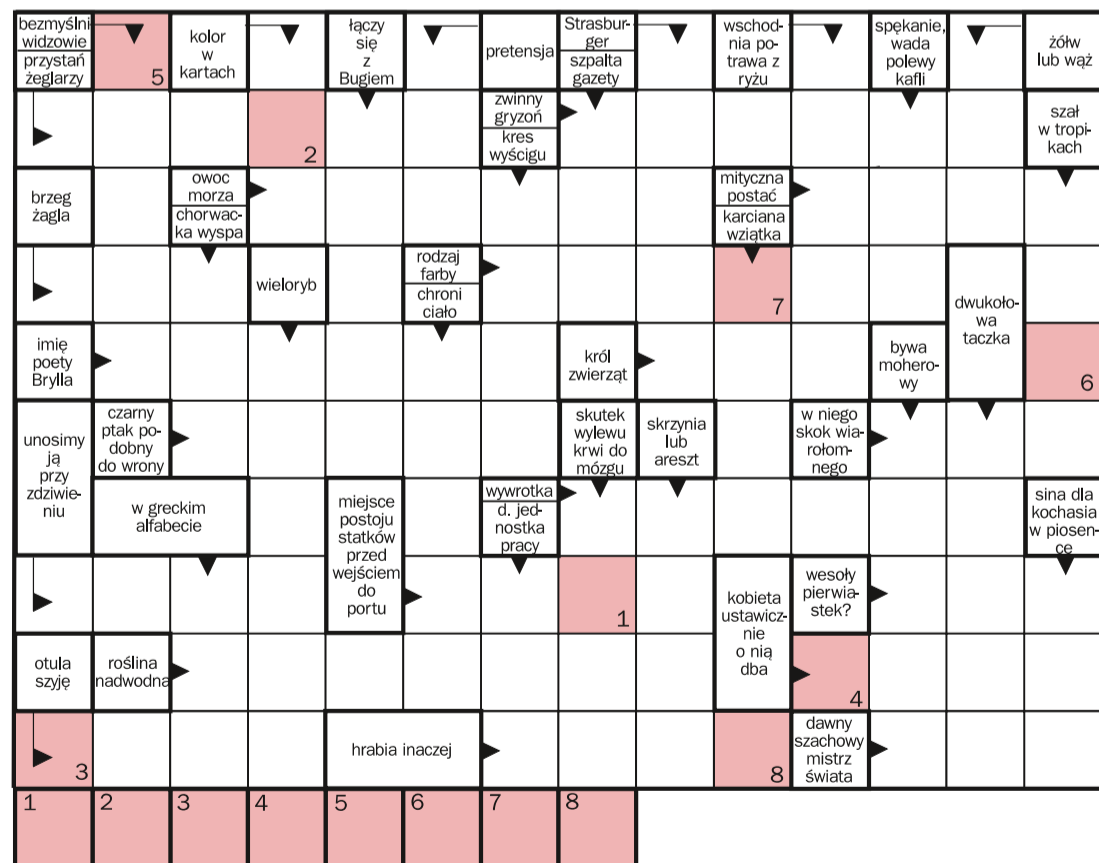
Rozwiązania prosimy nadsyłać do Wydziału Komunikacji i Rozwoju, 04-713 Warszawa, ul. Żegańska 1a na kartkach pocztowych lub e-mailem amurat@um.warszawa.pl w terminie do 31 stycznia br. Wśród autorów prawidłowych odpowiedzi rozlosujemy nagrodę niespodziankę.

Rozwiązanie krzyżówki nr 16: Góra Delmaka w Aninie.

Nagrodę wylosowała Joanna Trapp.

Nagrodzonych prosimy o odbiór nagród w WCK, ul. Żegańska 1a, pok. 45.

Administratorem danych osobowych osób nadsyłających rozwiązania jest UD Wawer. Dane te są gromadzone i przetwarzane tylko i wyłącznie w celu przeprowadzenia losowania. Ich przekazanie jest dobrowolne, lecz niezbędne do udziału w konkursie. Jego uczestnik ma prawo dostępu do nich i poprawienia ich treści. Podstawa prawna art. 6, ust. 1, lit. b) RODO.

Wydawca: Urząd Dzielnicy Wawer
Adres redakcji: 04-713 Warszawa, ul. Żegańska 1A, Wawerskie Centrum Kultury, I p. pok. 45

Redagują: Andrzej Murat, redaktor naczelny, tel. (22) 443 6818, 501 671 005; Przemysław Skoczek, tel. 608 498 833 kurierwawerski@um.warszawa.pl

Skład i druk: www.ccp.com.pl
Nakład: 4000 egz.
ISSN 1898-4398

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo do dokonywania skrótów i redagowania tekstów.